

Lokaal Preventie Akkoord Hengelo

**Kansengelijkheid in gezondheid
2021- 2024**

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Waarom een LPA Hengelo?	2
1.2.1 Gezondheid is ongelijk verdeeld!	2
1.2.2 Prioriteit binnen het preventiebeleid	4
1.2.3 Een brede blik op gezondheid: aandacht voor achterliggende problematieken	5
1.2.4 Een brede aanpak	5
1.3 Bestaand beleid/Beleidskaders	5
2. Op zoek naar gezondheidswinst. Niet generiek, maar specifiek!	6
2.1 Programmalijnen	6
2.1.1 Goede en gezonde start	7
2.1.2 Gezonde fysieke en sociale leefomgeving	7
2.1.3 Gezonde keuzes	8
2.1.4 Ambities Lokaal Preventie Akkoord	9
2.2 Preventieprojecten	10
2.2.1 Project Positieve Gezondheid Slangenbeek!	10
2.2.2 Supporter van Elkaar	11
2.2.3 Voel je goed!	12
2.2.4 GLI (financieel kwetsbare Hengeloërs)	13
2.2.5 Gezondheidsmonitor Jeugd	15
2.2.6 Gezinsplan Kansrijke start	16
2.2.7 Gezonde activiteiten in en om rondom ontmoetingsplekken	18
3. Coördinatie en monitoring	19
4. Samenwerkingspartners	20
Bijlage 1. Beleidskaders	21
Bijlage 2. Financiële kaders	25
Bijlage 3. Overzicht acties	26

Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2018 is het Nationaal Preventieakkoord (NPA)¹ gesloten, met daarin afspraken om roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht terug te dringen. Het draagvlak voor preventie en een gezonder Nederland is groot. Zo'n 70 partijen hebben het akkoord - zoals zorgaanbieders, patiëntenorganisaties, zorgverzekeraars, bedrijven, sportbonden, onderwijs en gemeenten - ondertekend.

Gemeente Hengelo sluit met dit lokale preventieakkoord (in het vervolg: LPA Hengelo) aan bij het NPA door in te zetten op de lokale kracht, ambities en mogelijkheden. Samenwerkingspartners vanuit het publieke en private domein hebben de gezamenlijke ambitie om in te zetten op meer kansengelijkheid in de gezondheid. Gedurende de uitvoering van het LPA Hengelo kunnen steeds meer partijen zich aansluiten. Op deze manier zetten we ons samen actief in, zodat elke Hengeloër een gelijke kans op gezondheid heeft.

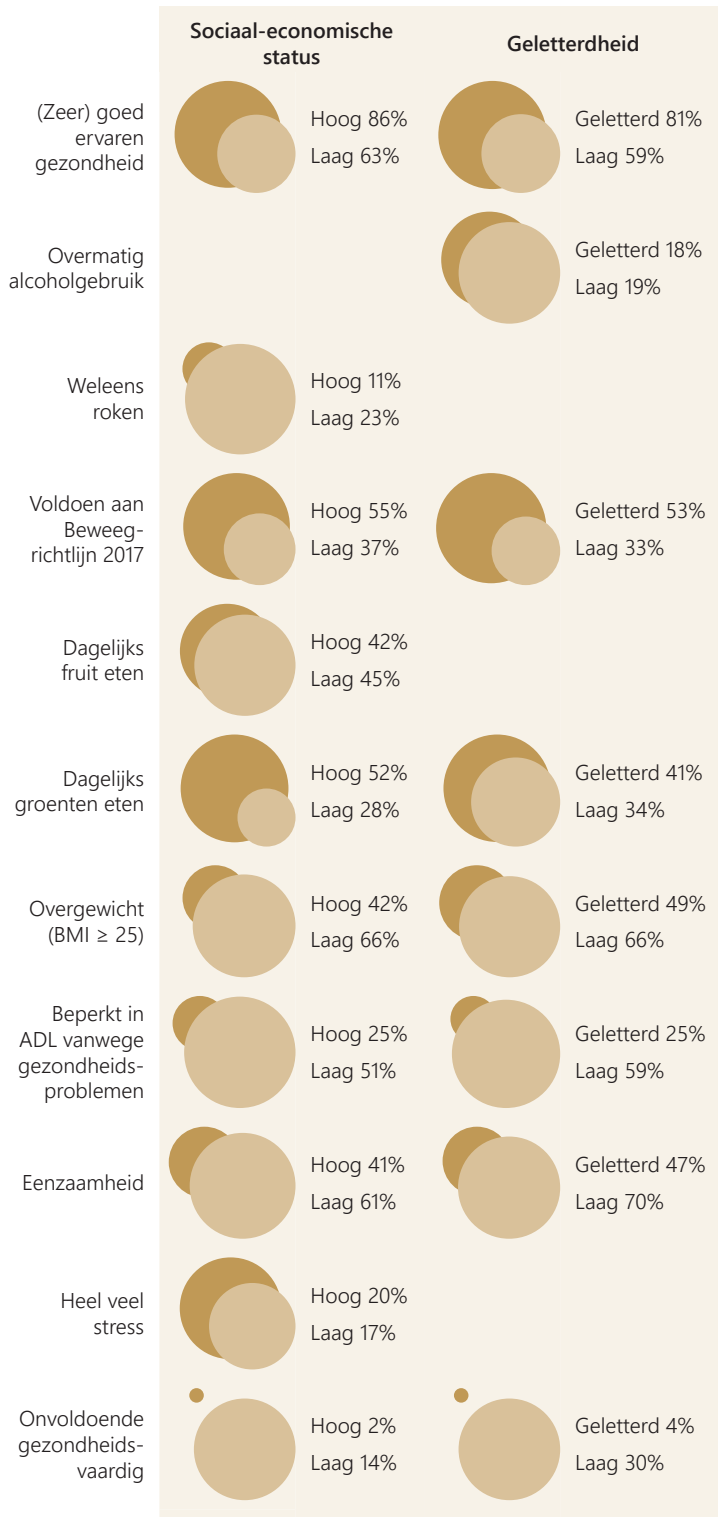

¹ Nationaal Preventie Akkoord 2018

1.2 Waarom een LPA Hengelo?

1.2.1 Gezondheid is ongelijk verdeeld!

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) stelt in haar policy brief 'Van verschil naar potentieel' in 2018² dat preventie positieve resultaten heeft opgeleverd voor de algemene gezondheid. We leven met z'n allen langer dan ooit in goede gezondheid. En we zijn steeds beter in staat ziekte te diagnosticeren en te behandelen, ook als het om hoog complexe zorg gaat. Je zou zeggen: tel uit je winst!

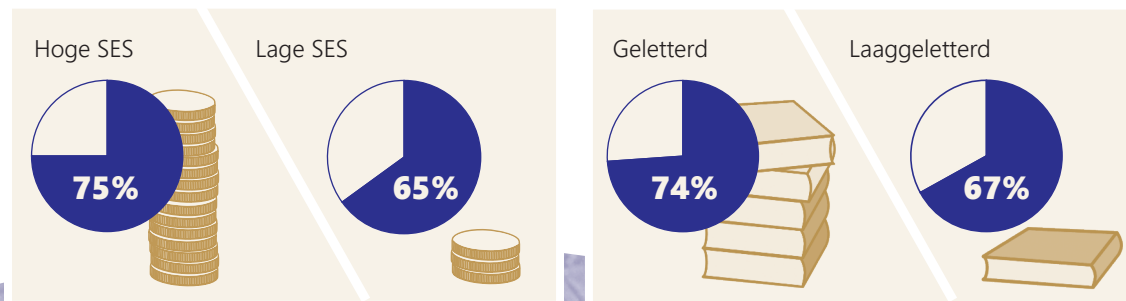
Maar tegelijkertijd kent onze samenleving grote verschillen in gezondheid. In Hengelo is niet iedereen even gezond. Gezondheid lijkt ongelijk verdeeld te zijn tussen groepen mensen in Hengelo. Inwoners met alleen basis-onderwijs, lbo of mavo en inwoners die moeite hebben met rondkomen hebben vaker gezondheidsproblemen of een ongezonde leefstijl in vergelijking met inwoners met een hoger opleidingsniveau³. Naarmate het inkomen hoger is, is de gezonde levensverwachting hoger. De verschillen tussen de sociaaleconomische groepen zijn nauwelijks afgenomen, en op sommige punten zelfs toegenomen.

² Broeders, D.W.J., H.D. Das, R.P.W. Jennissen, W.L. Tiemeijer en M. de Visser (2018) Van verschil naar potentieel: een realistisch perspectief op de sociaaleconomische gezondheidsverschillen, wrr-Policy Brief 7, Den Haag: WRR.

³ Zie gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, GGD Twente, 2016 en 2020.

Uit de gezondheidsmonitor van de GGD voor volwassenen en ouderen (2020) blijkt dat 47% van de volwassenen onvoldoende of matige gezondheidsvaardigheden bezit. Volwassenen zijn wel gemotiveerd om op één of meer gebieden hun leefstijl te gaan aanpassen. In onderstaand plaatje is het percentage dat hiervoor open staat naar SES en geletterdheid weergegeven.

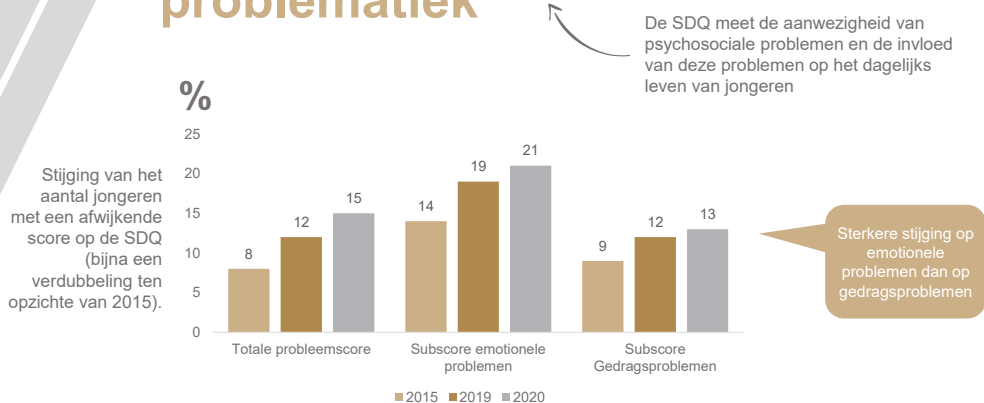
Motivatie om leefstijl aan te passen

Uit de gezondheidsmonitor Jeugd 2020⁴, Twentse jongeren in tijden van corona, blijkt dat jongeren (2e en 4e klassers van reguliere VO-scholen in Twente) hard geraakt zijn door de gevolgen van corona. Coronamaatregelen ondermijnen het welzijn van jongeren. Zo zijn contacten belangrijk voor de ontwikkeling van de identiteit van de jeugd. De monitor toont dat het psychisch welbevinden van jongeren meer onder druk is komen te staan. De impact is vooral groot op meisjes en jongeren met een lage SES.

Signaleren van psychosociale problematiek

20%

van de meisjes heeft hoog risico op psychosociale problematiek (2019: 15%)

Voor jongens **geen verandering** ten opzichte van 2019 (blijft 10%).

18%

van de jongeren op het VMBO heeft een hoog risico op psychosociale problematiek ten opzichte van 12% op het havo-vwo (allebei 3% gestegen ten opzichte van 2019).

1.2.2 Prioriteit binnen het preventiebeleid

Hoe gaan we in Hengelo gezondheidsverschillen verminderen? We denken te weten hoe: Om te komen tot meer gelijkheid in gezondheid, focussen we ons in ons gezondheidsbeleid op het gezondheidspotentieel en daarom op de volgende prioriteiten:

1. Nadruk op aanpak in het begin van de levensloop (van de periode vlak voor de zwangerschap tot en met het 18de levensjaar);
2. Extra aandacht voor degenen met de grootste gezondheidsachterstand (zoals mensen met een lage sociaaleconomische status);
3. Keuze voor drie bekende speerpunten die de oorzaak zijn van een groot deel van de ziektelast in Nederland: roken, overgewicht en een ongezond eet- en beweegpatroon, en problematisch alcoholgebruik;
4. Extra aandacht voor de psychische gezondheid

We nemen hiermee het advies over van de WRR⁵.

⁴ Zie gezondheidsmonitor jeugd 2020. Twentse jongeren in tijden van corona.

⁵ Zie voetnoot 2, pagina 2.

1.2.3 Een brede blik op gezondheid: aandacht voor achterliggende problematieken

Gemeente Hengelo is zich ervan bewust dat gezondheid wordt bepaald door een combinatie van persoonlijke kenmerken en omstandigheden waarin mensen geboren worden, opgroeien, wonen en werken. Deze kenmerken en omstandigheden hebben ook rechtstreeks invloed hebben op de drie landelijke NPA-leefstijlthema's roken, overgewicht en alcoholgebruik. Door in te zetten op die leefstijlthema's heeft Hengelo een direct aangrijpingspunt om de kwetsbare Hengeloër (zoals mensen met een structureel laag inkomen en een lage opleiding) beter te bereiken.

1.2.4 Een brede aanpak

Veel oorzaken die ten grondslag liggen aan gezondheidsproblemen liggen buiten het gezondheidsdomein. De wens om in te zetten op het gezondheidspotentieel vraagt dus om een brede aanpak waarbij gezondheid en gezond gedrag in samenhang worden bekeken met de factoren die hierop van invloed zijn, zoals leefsituatie, armoede, schulden en participatie in brede zin. In het LPA Hengelo zetten we daarom in op verbindingen met andere partijen (publiek, privaat). Samen zetten we in op hoe we zo veel mogelijk gezondheidswinst kunnen behalen en hoe we zoveel mogelijk gezondheidsverlies kunnen voorkomen. De ambitie is om met dit LPA Hengelo een beweging op gang te brengen en te komen tot concretisering van, en nadere aanscherping van, bestaand beleid.

1.3 Bestaand beleid/Beleidskaders

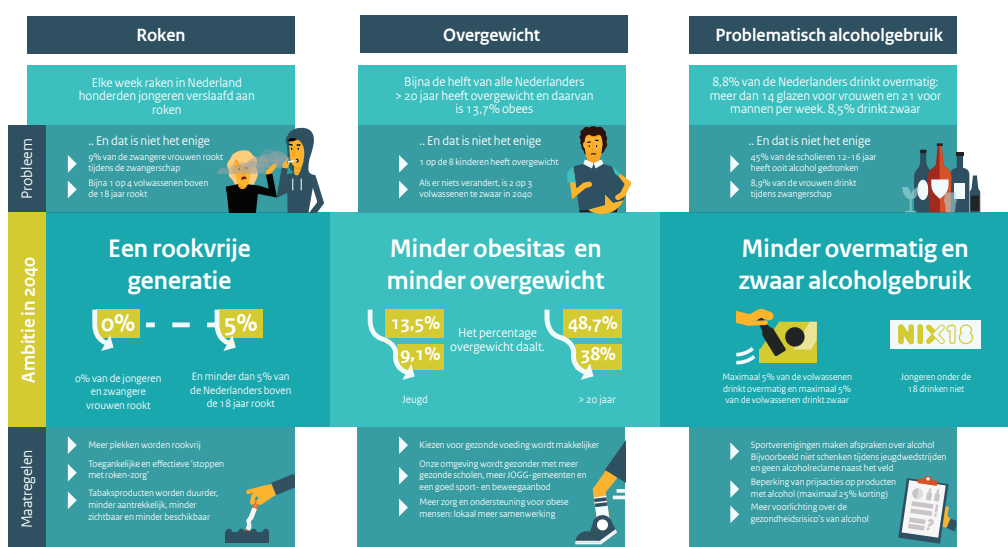
Dit LPA Hengelo staat niet op zichzelf. We sluiten aan bij verschillende beleidskaders:

- 1) Landelijke kader: Het Nationaal Preventieakkoord.
- 2) Regionale kaders: de Bestuursagenda Publieke Gezondheid en de integrale samenwerkingsagenda in Twente 2019 – 2022.
- 3) Lokale kaders: Heroriëntatie Sociaal Domein, het Meerjarenplan gezondheid Hengelo 2019 – 2023, de (concept) Beleidsbegroting Hengelo, Rapportage "Eenzaamheid is iets om te delen" september 2021 en het Lokale Sport Akkoord.

Zie bijlage 1 voor meer informatie over de regionale en lokale kaders.

Hiernaast staat een beknopt overzicht van het landelijke kader met de ambities voor 2040.

(Bron: Nationaal Preventieakkoord 2018)

2

Op zoek naar gezondheidswinst

Omdat we ons geld maar één keer kunnen uitgeven, moeten we keuzes maken. Bij alles wat we in het kader van gezondheidspreventie doen, zoeken we naar gezondheidsmaximalisatie. We zetten – met andere woorden - onze middelen daarin waar we de meeste gezondheidswinst verwachten te halen. Dat wil zeggen: we richten ons in ons preventiebeleid op groepen inwoners of wijken met het meeste risico op gezondheidsverlies.

Dit alles vraagt maatwerk: geen one size fits all, maar keuzes maken bij de interventies en binnen het beleid, samen met onze inwoners zelf en met de partners die daar dichtbij staan.

In Hengelo werken we al jaren op verschillende manieren aan een gezonder Hengelo. Er is veel om bij aan te haken en op voort te bouwen om de ambities van het NPA waar te maken. Het Sportakkoord, Kansrijke Start, Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst (JOGG), Welzijn op Recept, Supporter van Elkaar, Eenzaamheid is iets om te delen en zo meer: Hengelo kent al een stevige basis voor een eigen Preventieakkoord. Bij de uitvoering van dit preventieakkoord zullen we dan ook voortbouwen op al deze initiatieven. We starten daarbij in de wijken Slangenbeek en Hengelose Es en daarnaast de buurten Groot Driene Noord, Klein Driene/De Noork en de Nijverheid.

Het akkoord sluit aan bij wat er lokaal al gebeurt op het gebied van leefstijl en preventie en bij het opstellen en de uitvoering worden inwoners betrokken.

2.1 Programmalijnen

Gedragsverandering hangt af van het vermogen en de bereidheid van mensen om hun gedrag aan te passen, alsook van de kansen en mogelijkheden die de fysieke en de sociale omgeving van mensen biedt voor gedragsverandering.

Het vermogen bijvoorbeeld van mensen om 'gezonde' keuzes te maken en zich hieraan te houden, wordt vaak overschat. Gezondheidsproblemen zijn vaak onderdeel van achterliggende problematiek zoals schulden, armoede, laaggeletterdheid, werkloosheid, maar ook cultuur gebonden tradities (zoals eten wanneer dit wordt aangeboden door gerespecteerden/familie). De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) zegt hierover in 'Weten is nog geen doen' dat redzaamheid niet alleen denkvermogen vraagt van inwoners, maar ook 'doen vermogen'. Lang niet iedereen is hiertoe altijd in staat. Onderscheid te maken tussen niet kunnen en niet willen door gebruik te maken van de juiste timing en heldere taal en inzicht in culturele achtergronden helpt hierbij.

De omgeving waarin mensen wonen, werken en leven is een van de factoren die hun gezondheid beïnvloedt. Deze omgeving is zowel fysiek als sociaal van aard. De fysieke en sociale leefomgeving staan niet los van elkaar: een gezond en toegankelijk ingerichte fysieke leefomgeving kan bijdragen aan een gezonde sociale leefomgeving en andersom.

In dit LPA werken we aan de door de WRR voorgestelde prioriteiten binnen ons preventiebeleid:

- Levenslooppaanpak;
- Extra aandacht voor degenen met de grootste gezondheidsachterstand (zoals mensen met een lage sociaaleconomische status);
- Keuze voor drie bekende speerpunten die de oorzaak zijn van een groot deel van de ziektelast in Nederland: roken, overgewicht als gevolg van een ongezond eet- en beweegpatroon en problematisch alcoholgebruik.

We doen dit aan de hand van de programmaliijnen:

- 1) een goede en gezonde start;
- 2) een gezonde fysieke en sociale leefomgeving;
- 3) gezonde keuzes.

2.1.1 Goede en gezonde start

Het is belangrijk dat de aanpak van gezondheidsachterstanden preventief en vroegtijdig van start gaat, bij voorkeur in de eerste 1000 dagen van het leven en ook al daarvoor. Binnen dit thema hebben we extra aandacht voor die kinderen die opgroeien in een achterstandssituatie. Vanuit het oogpunt van kansengelijkheid is het nodig om hier zo vroeg mogelijk bij te zijn. We sluiten aan bij de ondersteuning en uitvoering van het stimuleringsprogramma Kansrijke Start en Nu niet zwanger binnen het meerjarenprogramma gezondheid Hengelo.

Er wordt gekozen voor een systemische aanpak waarbij in totaliteit gekeken wordt naar het hele gezin, vanaf de kindervens tot aan het gezin met puberkinderen. Speciale aandacht is er voor thema's roken en alcohol voor, tijdens en na de zwangerschap, in het bijzonder bij (aanstaande) kwetsbare ouders.

2.1.2 Gezonde fysieke en sociale leefomgeving

De omgeving waarin mensen wonen, werken en leven is een van de factoren die hun gezondheid beïnvloedt. Deze omgeving is zowel fysiek als sociaal van aard. De fysieke en sociale leefomgeving staan niet los van elkaar: een gezond en toegankelijk ingerichte fysieke leefomgeving kan bijdragen aan een gezonde sociale leefomgeving en andersom. Vanuit het gezondheidsbeleid kent de gezonde leefomgeving bijvoorbeeld een afwisseling van bebouwing met groen, plekken met rust en stilte en verkoelend water, aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimten die uitnodigen tot bewegen, spelen, sport, gezond eten, het ontmoeten van buurtgenoten, een breed voorzieningenaanbod en een maximale bereikbaarheid met de fiets en openbaar vervoer.

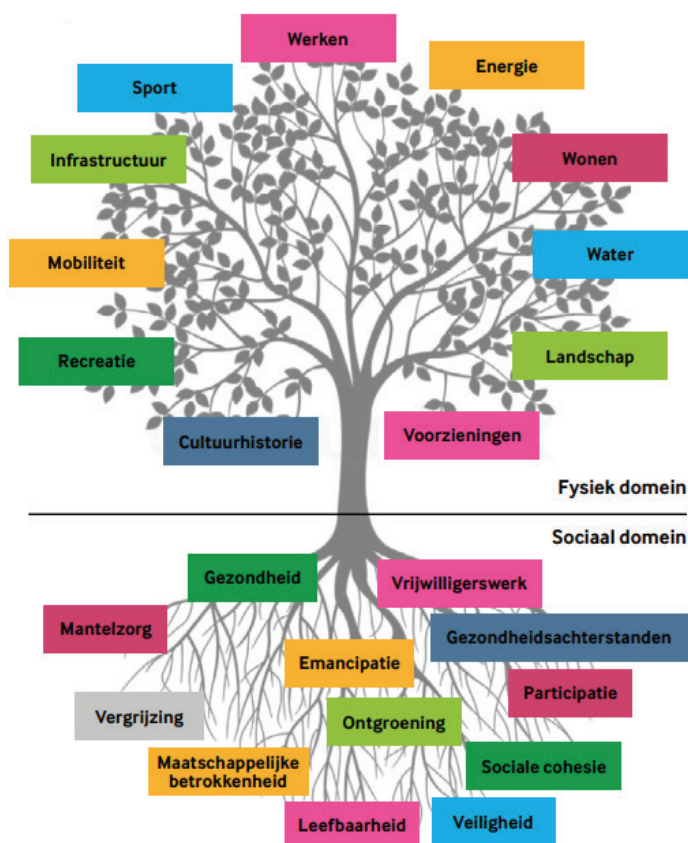
De gezonde omgeving biedt veel kansen om te werken aan kansengelijkheid in gezondheid. Veel daarvan laten we nog onbenut. De omgeving richt zich niet alleen op gezondheidsbevordering, maar ook op gezondheidsbescherming en voorzieningen.

In hoeverre fysieke ingrepen direct bijdragen aan het verminderen van gezondheidsverschillen is niet eenduidig aan te tonen. Wel is duidelijk dat combinaties van maatregelen ervoor zorgen dat de leefomgeving hoger wordt gewaardeerd en de gezondheid van bewoners verbetert.

Zo toont het RIVM aan dat investeringen in de basis van de leefomgeving bijdragen aan het verminderen van gezondheidsachterstanden bij mensen uit lagere sociaaleconomische klassen. Denk hierbij aan het verlagen van verkeerslawaaï en luchtverontreiniging en het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, groen in de wijk, inrichten van fiets- en wandelpaden en de aanleg van sport- en speelplekken. Ook investeringen in veiligheid, sociale cohesie, ontmoetingsplekken en sociale steun dragen hieraan bij.

In Hengelo zijn binnen de verschillende beleidskaders en met samenwerkingspartners actiepunten geformuleerd voor een gezonde fysieke en sociale leefomgeving. Binnen dit LPA Hengelo wordt bij deze actiepunten aangesloten. Denk hierbij aan het aanleggen van watertappunten in heel Hengelo (Lokaal Sport Akkoord). Maar ook het rookvrij maken van speelplekken in Hengelo (ondersteuningsprogramma Rookvrije gemeente).

De boomspiegel voor de leefomgeving
(Bron: KuiperCompagnons)

2.1.3 Gezonde keuzes

Voor sommige inwoners staat het maken van gezonde keuzes in het kader van gezondheid niet op de voorgrond. Mensen met een structureel laag inkomen en met een laag opleidingsniveau hebben vaak te maken met allerlei zaken die leiden tot een onvermogen om gezonde keuzes te maken. Denk aan armoede, schulden, de leefsituatie, laaggeletterdheid, gezinsproblematiek en participatie in brede zin.

Binnen dit LPA Hengelo inzetten op het bereik van meer kwetsbare Hengeloërs en het voor hen mogelijk maken om gezondere keuzes te kunnen maken. Dat vraagt om koppeling van de domeinen zorg, sport, welzijn en gemeente. Publieke en private partijen moeten nog beter gaan samenwerken.

We zetten in op bestaande initiatieven zoals het project Positieve Gezondheid in Slangenbeek Welzijn op Recept, de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) voor wijkinwoners met een financieel kwetsbare positie en Supporter van Elkaar plus de mogelijke uitrol in andere wijken.

Daarnaast willen we inzetten op het potentieel dat de GLI biedt. We zien de GLI als middel om de benodigde samenwerking tussen de genoemde domeinen vorm te geven. Zo moeten er laagdrempelige beweegactiviteiten zijn en voldoende doorverwijsmogelijkheden naar welzijns ondersteuning. Koppeling aan effectieve leefstijlinterventie zoals 'stoppen met roken' en 'stoppen met drinken' programma's moet makkelijker gaan verlopen. Als met behulp van dit LPA het netwerk eenmaal staat, zorgt de opname van de GLI in de basisverzekering voor de continuïteit.

2.1.4 Ambities Lokaal Preventie Akkoord

De ambities van het lokaal preventie akkoord Hengelo sluiten aan bij de ambities van het Nationaal Preventie Akkoord binnen de drie speerpunten: een rookvrije generatie, minder overgewicht en minder overmatig alcoholgebruik. De ambities zijn in onderstaand overzicht weergegeven:

Ambities LPA			
	Huidige situatie (2019-2020)	2024	2040
 <p>Roken</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jongeren die ooit hebben gerookt: 19,9% Volwassenen die weleens roken: 20% Volwassenen met lage SES die roken: 39% Moeders die roken tijdens de zwangerschap: 9% (in NL) 	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt neemt af naar 15% Minder dan 15% van de volwassenen rookt. Voor volwassenen met een lage SES daalt het aantal rokers naar 25% Alle speelplekken voor jeugdigen zijn rookvrije speelplekken Aantal vrouwen dat rookt tijdens de zwangerschap is <5%. Het aantal vrouwen dat gestopt is met roken, maar na de bevalling weer begint, daalt naar 25%. 	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen kennen de geur van tabak niet meer. Rokers zijn uit het straatbeeld verdwenen. Aantal vrouwen dat rookt tijdens de zwangerschap is 0% en begint ook niet meer na de bevalling.
 <p>Overgewicht</p>	<ul style="list-style-type: none"> 20% van de jeugdigen in het basisonderwijs heeft overgewicht 66% van de volwassenen met een lage SES heeft overgewicht 50% van de volwassenen voldoet aan de beweegrichtlijn 45,5% van de jeugd voldoet aan de beweegnorm 	<ul style="list-style-type: none"> Geen verdere stijging van het percentage jeugdigen met overgewicht (inclusief ernstig overgewicht) in Hengelo in de periode 2019 - 2024. Een daling van het percentage volwassenen en ouderen met overgewicht (inclusief ernstig overgewicht) met een lage SES in Hengelo met ten minste 5% in 2024 t.o.v. 2020. 55% van de volwassenen voldoet aan de beweegrichtlijn. 50% van de jeugd voldoet aan de beweegnorm 	<ul style="list-style-type: none"> De ervaren gezondheid is merkbaar gestegen voor de doelgroep lage SES naar 80% Het aantal volwassenen met overgewicht ≤40% ≤10% van de jeugd heeft nog overgewicht 75% van de volwassenen voldoet aan de beweegnorm 75% van de jeugd voldoet aan de beweegnorm
 <p>Alcohol</p>	<ul style="list-style-type: none"> 20% van de volwassenen is een overmatige drinker van alcohol 52,2% van de jongeren in de vierde klas heeft de laatste 4 weken alcohol gedronken 8,9% van de zwangere vrouwen drinkt alcohol (in NL) 	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal zwangere vrouwen dat drinkt <5%. 15% van de volwassenen drinkt niet meer overmatig Aantal jongeren in de vierde klas dat de laatste 4 weken heeft gedronken is met 12% gedaald 	<ul style="list-style-type: none"> Jongeren onder de 18 vinden het normaal dat ze niets drinken Aantal vrouwen dat drinkt tijdens de zwangerschap is 0% Aantal volwassenen dat drinkt in 2040 is gedaald met 7%. 8% van de volwassenen drinkt nog overmatig

2.2 Preventieprojecten

2.2.1 Project Positieve Gezondheid Slangenbeek!

Wat doen we al? Huisartsenpraktijk Respons en de Driesprong Fysiotherapeuten hebben zich samen met de gemeente vanaf 2016 ingezet om Positieve Gezondheid als onderlegger voor de zorg in de wijk Slangenbeek neer te zetten. In deze zorg staan functioneren, veerkracht en eigen regie van mensen centraal. De afgelopen jaren zijn de huisartsen van Respons en de fysiotherapeuten van de Driesprong erin geslaagd om het andere gesprek te voeren met een ander vertrekpunt; niet de klacht of het probleem, maar de oplossing, hetgeen waar de inwoner naartoe wil. Ervaring is opgedaan met de inzet van de welzijnscoach van Wijkkracht met Positieve Gezondheid op recept (ook Welzijn op Recept genoemd).

Waar zetten we nu extra op in? Gebundeld in de Stichting Positieve Gezondheid Slangenbeek wordt verder gegaan op de ingeslagen route zodat Positieve Gezondheid definitief verankerd kan worden in de zorg en de wijk. Koppeling van de domeinen zorg, sport en welzijn is daarvoor essentieel. Dit Lokale Preventie Akkoord zal het mogelijk maken om voor de doelgroep veelgebruikers van zorg meer passende en werkzame interventies te ontwikkelen. Het doel is te komen tot een ander aanbod van veelal niet-strikt medische zorg door middel van intensievere samenwerking tussen de eerste lijn en het sociaal domein van de gemeente en andere samenwerkingspartners op het gebied van preventie. Hierdoor kan steviger en meer proactief worden ingezet op stressreductie, grip op eigen gezondheid, focus op eigen kracht en herpakken van eigen regie. Met de lessen die de Stichting heeft geleerd wordt een wijksamenwerkingsmodel (Wijkplan Positief Slangenbeek!) opgeleverd, dat gemeente Hengelo gaat gebruiken bij de implementatie in de andere wijken. Positieve Gezondheid op Recept zal onderdeel uitmaken van dit samenwerkingsmodel en worden geïntegreerd in de routekaart. Hierbij wordt ook bekeken welke structurele passende financieringsstromen beschikbaar mogelijk zijn.

Welke partijen zijn betrokken? Huisartsenpraktijk Respons (huisarts en praktijkondersteuner), Driesprong Fysiotherapeuten, Zorg zonder zorg (projectcoördinator), Twentse Huisartsen Onderneming Oost Nederland (THOON), Wijkkracht, patiënten en bewoners in de wijk, Menzis en gemeente.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Door te streven naar meer preventie in de wijk wordt aangesloten binnen de ambities van het LPA met een focus op overgewicht, alcohol en rookgedrag.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving en Gezonde Keuzes

Positieve Gezondheid Slangenbeek!

Actiepunten

- Ontwikkelen routekaart interventies
- Koppeling Sport en Sociaal domein
- Blauwdruk wijksamenwerkingsmodel
- Inzet structurele financiering

Start in wijk Slangenbeek

Organisaties (vet = trekker)

- Huisartsenpraktijk Respons • Driesprong Fysiotherapeuten • **Zorg zonder zorg** • Wijkkracht • Menzis • Hengelo Sport • Body Practice • Thoon • Gemeente

Financiering

- Lokaal Preventie Akkoord • GIDS • Lokaal Sport Akkoord • Extra steunpakket leefstijlinterventies • Menzis

Ambities 2024

- Aantal volwassenen dat rookt daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt $\geq 5\%$

2.2.2 Supporter van Elkaar

Wat doen we al? Supporter van Elkaar is een maatwerktraject dat kwetsbare (veelal multi-problematiek) gezinnen een steuntje in de rug geeft en de brug is naar een positievere toekomst. Het is een integrale, wijkgerichte en praktische gezinsaanpak gebaseerd op Positieve Gezondheid. Het concept is simpel: sport is het middel, FC Twente de motivator.

Bij Supporter van Elkaar wordt niet alleen ingezet op meer bewegen en gezonde voeding maar juist om samen aan het werk te gaan om onderliggende (gedrags)problemen aan te pakken. Met het spinnenweb van Positieve Gezondheid als gespreksinstrument gaat de professional met het gezin in gesprek, of soms eerst alleen met de ouders. Vanuit dit gesprek worden de doelen vastgesteld, prioriteiten gekozen en een actieplan opgesteld. Bewegen en gezonde voeding worden gebruikt als middel om ook over de onderliggende problemen in gesprek te gaan. De gezondheidswinst wordt dan behaald door een integrale aanpak en het gezin blijft aan zet.

De uitvoering van Supporter van Elkaar (in het vervolg SVE) ligt in handen van FC Twente scoren in de wijk.

Waar zetten we nu extra op in? FC Twente scoren in de wijk zet zich met het project SVE in voor gezinnen met multi-problematiek in de wijk de Hengelose Es. De komende tijd gaan we onder de paraplu van LPA Hengelo de aanpak verder borgen en zorgen dat de aanpak deel gaat uitmaken van een integrale wijkaanpak Hengelose Es met verbinding met andere wijkinitiatieven zoals bijvoorbeeld Voel je goed! en de GLI. Daarbij passen we het wijksamenwerkingsmodel, ontwikkelt voor de inwoners van Slangenbeek, toe (zie project bij 2.2.1).

Ambitie is ook de SVE-aanpak te verbinden aan (financiering) van de GLI voor volwassenen en in de toekomst voor de GLI-jeugd. Daarbij gaan we ook op zoek naar aansluiten bij de Gezonde Jeugd Gezonde Toekomst (JOGG) aanpak, waaraan momenteel gewerkt wordt.

Welke partijen zijn betrokken? FC Twente, Wijkkracht, Welbions, Hengelo Sport en Gemeente (Sport en Cultuur en beleid Gezondheid).

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Met deze afspraak wordt ingezet op de ambitie om de kwetsbare doelgroep gezondere keuzes te kunnen laten maken d.m.v. de integrale gezinsaanpak en de ervaren gezondheid van de Hengeloër te laten toenemen door in te zetten op meer bewegen en gezonde voeding.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving en Gezonde Keuzes

Supporter van Elkaar

Actiepunten

- Inzet op borging gezinsaanpak
- Aansluiten GLI volwassenen
- Aansluiten JOGG

Start in wijk

Hengelose Es

Organisaties (vet = trekker)

Wijkkracht • **FC Twente** • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord

Ambities 2024

- Het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt daalt 5%
- Aantal volwassenen dat rookt daalt \geq 5%
- Aantal volwassenen met een lage SES dat rookt daalt \geq 14%
- max. 20% van de jeugdigen heeft overgewicht (=gelijk aan 2019)
- Aantal volwassenen met overgewicht en een lage SES daalt \geq 5%
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt \geq 5%
- Aantal jeugdigen dat voldoet aan de beweegnorm stijgt \geq 5%
- Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt \geq 5%
- Aantal jongeren in de vierde klas dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken daalt \geq 12%

2.2.3 Voel je goed!

Wat doen we al? Vanaf 2016 wordt in Hengelo de interventie Voel je goed! van Stichting Lezen en Schrijven uitgevoerd door Wijkkracht en haar samenwerkingspartners. Voel je goed! is een goed onderbouwde interventie die inzet op de verbetering van de gezondheidsvaardigheden (inclusief taalvaardigheden) van volwassenen toegepast op gezonder eten en meer bewegen. Gedurende een half jaar wordt een combinatie gemaakt van individuele eet- en beweegadviezen door de diëtist en groepslessen gezondheidsvaardigheden door een getrainde vrijwilliger. Voel je goed! kan een goede opmaat zijn voor een vergoede GLI, in geval van laaggeletterdheid. GLI-professionals kunnen getraind worden in het screenen op laaggeletterdheid. Na Voel je goed! kan iemand dan alsnog een GLI gaan volgen. Of meer gaan/blijven bewegen/sporten. Of doorgaan met beter leren lezen, schrijven, rekenen en digitaal vaardig worden. Je kunt Voel je goed! dus goed gebruiken voor het maken van op maat trajecten rond een persoon.

Waar zetten we nu extra op in? Binnen dit LPA Hengelo wordt nu gezocht naar structurele financiering zodat Voel je goed! een structureel en meer ingebed aanbod kan worden. Eén van de actiepunten daarvoor is de samenwerking met bijvoorbeeld de bibliotheek die 'laaggeletterdheid' als speerpunt heeft in haar beleid en/of samenwerking met zorgverzekeraar Menzis vanuit de samenwerkingsafspraken die tussen de gemeente en de zorgverzekeraar worden gemaakt in het kader van de gemeentepolis en/of het eurobudget.

Welke partijen zijn betrokken? Wijkkracht (plus uitvoerende professionals en vrijwilligers), Stichting Lezen en Schrijven, bibliotheek, gemeente en Menzis.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Met deze afspraak wordt ingezet op de ambitie om de ervaren gezondheid van de kwetsbare Hengeloër te laten toenemen door in te zetten op meer bewegen en gezonde voeding.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving en Gezonde Keuzes

Voel je goed!

Actiepunten

- Inzet op structurele financiering
- Koppelen andere leefstijlinterventies

Start in wijk

Hengelose Es

Organisaties (vet = trekker)

Wijkkracht • Menzis • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord

Ambities 2024

- Aantal volwassenen dat rookt daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen met een lage SES dat rookt daalt $\geq 14\%$
- Aantal volwassenen met overgewicht en een lage SES daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt $\geq 5\%$

2.2.4 GLI (financieel kwetsbare Hengeloërs)

Wat doen we al? Wijkkracht heeft in samenwerking met Menzis en Hengelo Sport een gecombineerde leefstijl interventie (GLI) ontwikkeld voor de financieel meest kwetsbare inwoners van Hengelo. Minima kunnen gebruik maken van een beweegconsulent of consulent positieve gezondheid en kunnen gedurende een half jaar gratis deelnemen aan sportactiviteiten. De beweegconsulent/consulent PG bekijkt welke interventie het meest passend is voor de deelnemer en geeft de verwijzende huisarts een terugkoppeling over opvolging. Essentieel voor de deelnemer is het blijven bewegen bij geschikt beweegaanbod. Het project houdt in dat de deelnemer een half jaar gratis kan blijven bewegen bij geselecteerd beweegaanbod.

Waar zetten we nu extra op in? Door Corona is de start van dit project vertraagd. In 2021 wordt alsnog gestart waarbij naar uitbreiding naar andere wijken wordt gestreefd. Belangrijk voor de voortgang van het project is de aanwezigheid in de wijk van voldoende leefstijlcoaches en het inzetten van effectieve GLI's. Daarnaast liggen er kansen door aan te sluiten bij het project Voel je goed! waarbij laaggeletterden met inzet van een diëtist en groepslessen gegeven door vrijwilligers werken aan hun gezondheidsvaardigheden.

Het LPA gaat inzetten op verbindingen met de andere leefstijlinterventies in Hengelo. Door in te zetten op samenwerking met meerdere GLI's die vanuit de basisverzekering vergoed worden en het opleiden van meerdere leefstijlcoaches worden de kansen voor de GLI voor minima om werkelijk voet aan de grond te krijgen in Hengelo vergroot. Omdat multidisciplinaire GLI's ook inzetten op de verbinding met het sociale domein en een warme overdracht naar het laagdrempelige sportaanbod wordt het netwerk versterkt, waar met name de minima van zullen profiteren.

Het LPA gaat zich daarnaast inzetten voor een bredere inzet van GLI's binnen Hengelo. Om de GLI succesvol te implementeren is het van belang dat de betrokken domeinen zorg, sport en welzijn naadloos op elkaar aansluiten. Zorggroep THOON contracteert de GLI bij de zorgverzekeraars. Samen bekijken we welke rol iedereen op dit moment vervult en waar nog extra op kan worden ingezet. Voldoende gekwalificeerde leefstijlcoaches moeten worden opgeleid in Hengelo. Extra inzet is nodig op het realiseren van geschikt laagdrempelig sportaanbod. Sportaanbieders en -verenigingen moeten bekend zijn met de GLI en er moet worden bekeken of zij geschikt aanbod hebben of dit eventueel zouden kunnen gaan doen.

Daar waar samenwerkingsverbanden willen inzetten op het gaan aanbieden van de GLI, wordt ondersteund bij de opzet en aansluiting bij andere domeinen en het realiseren van doorstroom naar geschikt sportaanbod. Samen met zorggroep THOON wordt bekeken welke extra ondersteuning professionals (o.a. praktijkondersteuners) nodig hebben. De Gezonde Leefstijl Company biedt zo nodig ondersteuning bij de noodzakelijke koppeling tussen de domeinen zorg, sport en welzijn. Daarnaast ondersteunt de GLC in het 'lokaal op maat maken' van de beschikbare GLI's. Er wordt gestart met Fysiotherapie Groot Driene/Para-

medisch Centrum Groot Driene, Fysiotherapie Kompas en Diëtistenpraktijk Twente. Body Practice heeft laagdrempelig geschikt beweegaanbod en kan deze opzetten in de buurt van de bestaande en toekomstige GLI locaties.

Het kabinet heeft een handreiking gedaan aan alle gemeenten met een ondersteuningsbudget op de inzet van gezonde leefstijl interventies. Met dit budget kan deze expertise en ondersteuning daadwerkelijk geboden worden.

Welke partijen zijn betrokken? Wijkkracht, Leefstijlcoach, Hengelo Sport, Fysiotherapie Groot Driene/Paramedisch Centrum Groot Driene, Fysiotherapie Kompas, Diëtistenpraktijk Twente, Twentse Huisartsen Onderneming Oost Nederland (THOON), Body Practice, Gezonde Leefstijl Company, Gemeente en Menzis.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Met deze afspraak wordt ingezet op de ambitie om de ervaren gezondheid van de kwetsbare Hengeloër te laten toenemen door in te zetten op meer bewegen en gezonde voeding.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving en Gezonde Keuzes

GLI (financieel kwetsbare Hengeloër)

Actiepunten

- Zorgen voor voldoende leefstijlcoaches
- Verbinden met andere leefstijlinterventies
- Inzet op meer GLI's
- Verbinden zorg, sport en sociaal domein
- Ondersteuning GLI aanbieders
- Inzet op voldoende laagdrempelig sportaanbod

Start in wijk

Slangenbeek

Start in buurt

Groot Driene Noord

Organisaties (vet = trekker)

Wijkkracht • Hengelo Sport • Body Practice • Fysiotherapie Groot Driene/ Paramedisch centrum Groot Driene • Fysiotherapie Kompas • Diëtistenpraktijk Twente • THOON • Menzis • **Gezonde Leefstijl Company** • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord • Lokaal Sport Akkoord • Extra steunpakket leefstijlinterventies • Menzis

Ambities 2024

- Aantal volwassenen dat rookt daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen met een lage SES dat rookt daalt $\geq 14\%$
- Aantal volwassenen met overgewicht en een lage SES daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt $\geq 5\%$

2.2.5 Gezondheidsmonitor Jeugd

Wat doen we al? GGD Twente voert periodiek gezondheidsmonitoren uit onder de inwoners van Hengelo. In 2020 is een extra monitor uitgezet onder de jeugd om de impact van Corona te kunnen meten. In een samenwerking tussen gemeente Hengelo en het ROC van Twente (locatie Hengelo) worden deze resultaten door studenten die het Top-traject volgen, bekeken en bestudeerd om gerichte voorstellen te doen voor de verbetering van het welbevinden van de jeugd.

Waar zetten we nu extra op in? De aanbevelingen die de jeugd doen, worden opgepakt binnen dit LPA. Specifieke aandacht is gevraagd om advies te geven om alcoholmisbruik en rookgedrag aan te pakken.

De bedoeling is dat de adviezen van studenten daadwerkelijk en waar mogelijk worden geïmplementeerd in de LPA-wijken. Verbindingen worden gelegd en nieuwe samenwerkingen zullen ontstaan.

Welke partijen zijn betrokken? ROC van Twente, Hengelose jeugd en gemeente.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Door te streven naar het overnemen van de aanbevelingen gedaan door de jeugd van Hengelo wordt aangesloten op het verminderen van overgewicht, alcoholgebruik en rookgedrag.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving

Gezondheids monitor Jeugd

Actiepunten

- Aanbevelingen Jeugd oppakken en uitzetten in de wijken
- Verbinden aan lopende projecten in de wijken

Start in wijk

Slangenbeek • Hengelose Es

Start in buurt

Groot Driene Noord • Klein Driene/de Noork • de Nijverheid

Organisaties (vet = trekker)
ROC van Twente • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord • Lokaal Sport Akkoord

Ambities 2024

- Het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt daalt 5%
- Alle speelplekken voor jeugdigen zijn rookvrij
- max. 20% van de jeugdigen heeft overgewicht (=gelijk aan 2019)
- Aantal jeugdigen dat voldoet aan de beweegnorm stijgt \geq 5%
- Aantal jongeren in de vierde klas dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken daalt \geq 12%

2.2.6 Gezinsplan Kansrijke start

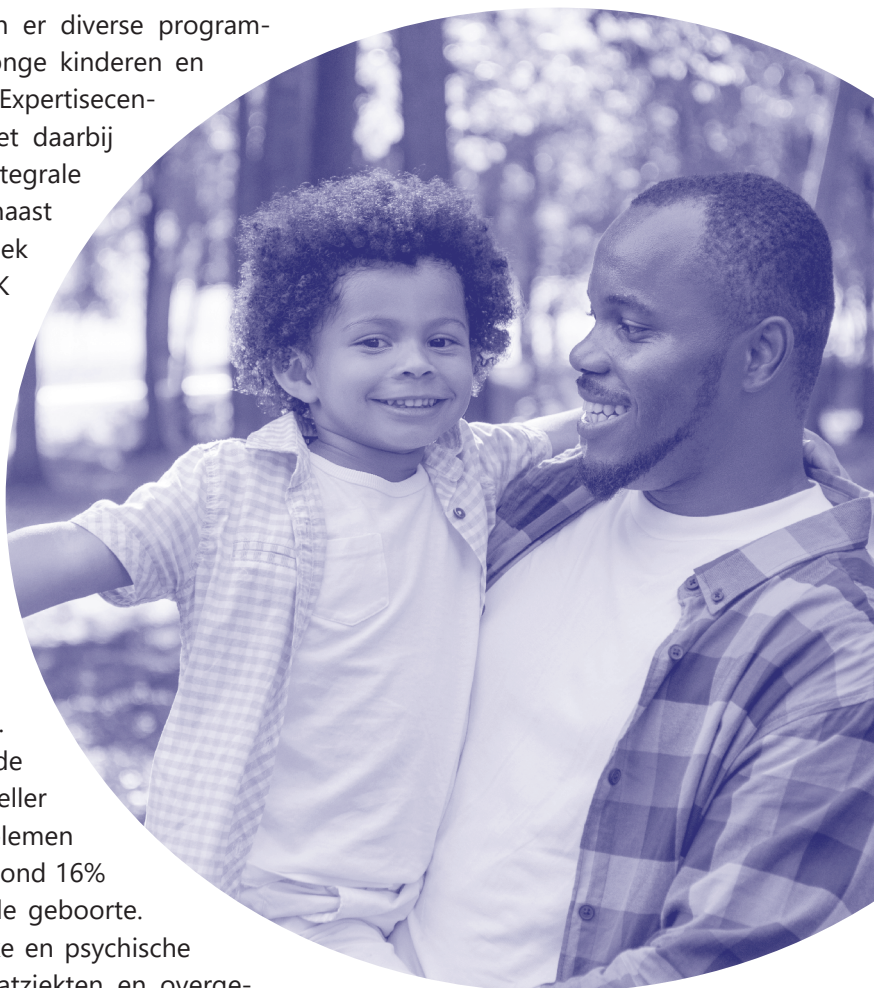
Wat doen we al? In Hengelo lopen er diverse programmalijnen gericht op gezinnen met jonge kinderen en aanstaande ouders. In 2018 is het Expertisecentrum Jonge Kind (EJK) opgericht, met daarbij de focus op kwaliteitsverbetering Integrale Kindcentra en kinderopvang. Daarnaast kunnen consultatievragen en casuïstiek besproken worden bij het EJK. Het EJK heeft daarbij een brede samenwerking met de gemeente Hengelo en met de Jeugdgezondheidszorg.

In 2019 is in Hengelo gestart met het project Kansrijke Start. De bedoeling van dit project is (aanstaande) kwetsbare ouders te helpen om hun kinderen een zo'n gezond mogelijke start van hun leven te geven. De eerste 1000 dagen van het kind zijn hierbij van doorslaggevend belang. De gezondheid voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van zowel fysieke als mentale problemen op latere leeftijd. In Nederland heeft rond 16% van de kinderen een valse start bij de geboorte. Daardoor krijgen zij later vaker fysieke en psychische problemen, suikerziekte, hart- en vaatziekten en overgewicht. Ook komen ze veel vaker in aanraking met jeugdhulp.

In 2021 is gestart met het project Nu Niet Zwanger (NNZ). Dat maakt deel uit van het programma Kansrijke Start. Het richt zich op de fase voorafgaand aan de zwangerschap. De bedoeling van het project is onbedoelde zwangerschappen te voorkomen.

Waar zetten we nu extra op in? Bij de uitvoering van de projecten Kansrijke Start (fase borging) en Nu Niet Zwanger zal er meer worden ingezet gezondheidspreventie, in het bijzonder het alcoholgebruik en roken tijdens de zwangerschap. Tijdens de preventieve prenatale huisbezoeken door de JGZ zal hier ook aandacht voor zijn.

Door gezinsgericht te kijken en risicofactoren en beschermende factoren in een gezin tijdig in beeld te brengen, kan stress verlaagd worden en is er meer ruimte om met gezondheidsbevorderende interventies aan de slag te gaan. Veelal zie je dat gedragspatronen generatie op generatie wordt doorgegeven. Het is belangrijk om tijdig te doorbreken. Door de preventieve ondersteuning vanuit Kansrijke Start en Nu Niet Zwanger is er meer aandacht voor het verminderen van alcoholgebruik, overgewicht en roken. Het EJK houdt hier bij het maken van gezinsplannen ook expliciet rekening mee. Een coalitie van partijen heeft bekeken hoe het beste het gesprek over gezonde leefstijl aangegaan kan worden. Het werk van de coalitie bevindt zich in de afrondende fase.

Binnen het LPA onderzoeken we hoe alle projecten die gericht zijn op gezinnen met een kindwens en/of met jonge kinderen t.o.v. elkaar versterkend kunnen werken. Doel is een systematisch aanpak wat moet leiden tot een breed gezinsplan met een brede kijk op het gezin. Bemoediging loopt van kindwens tot puberteit. Het Expertisecentrum Jonge Kind krijgt hierin een rol. In het project gericht op preventieve gezondheid zal een orthopedagoog de verloskundige praktijken ondersteunen en adviseren op het gebied van preventieve gezondheid. Daarnaast is het EJK verantwoordelijk voor de monitoring van het project van de gezinnen die worden aangemeld in de leeftijd van -9 maanden tot 7 jaar. Zij zullen tevens in beeld brengen wat het effect is om verloskundigen goed te ondersteunen en de deskundigheid te vergroten.

Om te zorgen dat er in Hengelo voldoende kennis is in het (tijdig) begeleiden van psychosociale problemen tijdens de zwangerschap en postpartum wordt tevens ruimte gemaakt voor vergroten van de deskundigheid bij de verloskundigen en betrokken orthopedagogen.

Welke partijen zijn betrokken? Expertisecentrum Jonge Kind, Symbio, coalitie Kansrijke Start (met o.m. verloskundige praktijken en kraamzorg), Hengelo Sport, Jeugdgezondheidszorg, Thoon huisartsensamenwerkingsverband, IMH Nederland en Gemeente.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Met dit project zetten we in op de realisatie van een rookvrije generatie (kinderen weten niet meer wat tabaksgeur is) en geen alcoholgebruik onder de 18. Daarnaast wordt ingezet op dalende cijfers van rokende en drinkende zwangeren.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Start en gezonde leefomgeving

Gezinsplan Kansrijke Start

Actiepunten

- Coördinatie initiatieven rondom gezin
- Projecten verbinden zodat versterkend
- Komen tot een systematische aanpak breed gezinsplan
- Ondersteuning verloskundigenpraktijken
- Vergroten deskundigheid verloskundigen en orthopedagogen

Start in buurt

de Nijverheid

Organisaties (vet = trekker)

Hengelo Sport • **Expertisecentrum Jonge Kind** • Coalitie Kansrijke Start • IMH Nederland • Jeugdgezondheidszorg • Thoon • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord

Ambities 2024

- Het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt daalt 5%
- Aantal volwassenen dat rookt daalt $\geq 5\%$
- Alle speelplekken voor jeugdigen zijn rookvrij
- Aantal vrouwen dat rookt tijdens de zwangerschap is $< 5\%$. Het aantal vrouwen dat gestopt is met roken, maar na de bevalling weer begint, daalt naar 25%.
- max. 20% van de jeugdigen heeft overgewicht (=gelijk aan 2019)
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt $\geq 5\%$
- Aantal jeugdigen dat voldoet aan de beweegnorm stijgt $\geq 5\%$
- Aantal zwangere vrouwen dat drinkt $< 5\%$
- Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt $\geq 5\%$
- Aantal jongeren in de vierde klas dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken daalt $\geq 12\%$

2.2.7 Gezonde activiteiten in en om rondom ontmoetingsplekken

Wat doen we al? Welbions is de enige woningcorporatie van en voor de gemeente Hengelo en Borne. 1 op de 4 bewoners woont in de 15.000 woningen van Welbions. "Ze doen wat nodig is" om een goede woning te leveren in een fijne leefomgeving. Welbions vindt dat iedereen het recht heeft op een goede woning waarin je je prettig en thuis voelt, in een buurt die schoon, heel en veilig is. Welbions is er om dit mogelijk te maken voor mensen met een lager inkomen. Samen met huurders en samenwerkingspartners werken ze aan gemengde en vitale buurten en wijken. Ze kennen het DNA van de verschillende wijken. Extra inzet wordt gepleegd in die wijken waar een hoge concentratie van sociale woningen is. Prioritaire gebieden voor gemeente Hengelo, Politie en Welbions zijn op dit moment Klein Driene/de Noork en Groot Driene Noord. Maar ook de buurten in de Hengelose Es, Berflo Es en de Wilderinkshoek vragen om inzet. Ze willen stimuleren dat mensen uit hun huis komen om bijv. een kopje koffie te drinken maar ook om hun talenten in te gaan zetten.

Waar zetten we nu extra op in? Het LPA Hengelo maakt mogelijk dat samen met de samenwerkingspartners en buurtbewoners activiteiten worden gerealiseerd binnen de ontmoetingsplekken van Wijkkracht en Welbions. Denk aan activiteiten gericht op het krijgen van een gezondere leefstijl, maar zeker ook activiteiten die ervoor gaan zorgen dat iemand 'de ruimte' krijgt om aan zijn/haar gezondheid te kunnen gaan werken, bijvoorbeeld door schuldhulpverlening, taalondersteuning en gezinsondersteuning. Iemand krijgt inzicht in zijn of haar eigen verantwoordelijkheid binnen de keuzes die zij/hij maakt. Tevens wordt bekeken hoe de talenten van iemand kunnen worden ingezet.

Welke partijen zijn betrokken? Welbions, Wijkkracht, Body Practice, GLI aanbieders en Gemeente.

Bij welke ambitie sluiten we hiermee aan? Deze afspraak zet in op de ervaren gezondheid van de kwetsbare Hengeloër.

Bij welke programmalijn past dit? Gezonde Leefomgeving

Gezonde activiteiten ontmoetingsplekken

Actiepunten

Opzet activiteiten gericht op meer bewegen, gezondere voeding en aanbod voor achterliggende problematiek

Start in buurt

Groot Driene Noord • Klein Driene/de Noork • de Nijverheid

Organisaties (vet = trekker)

Wijkkracht • Body Practice • **Welbions** • Gemeente

Financiering

Lokaal Preventie Akkoord • GIDS • Lokaal Sport Akkoord • Extra steunpakket leefstijlinterventies • Menzis

Ambities 2024

- Alle speelplekken voor jeugdigen zijn rookvrij
- max. 20% van de jeugdigen heeft overgewicht (=gelijk aan 2019)
- Aantal volwassenen met overgewicht en een lage SES daalt $\geq 5\%$
- Aantal volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn stijgt $\geq 5\%$
- Aantal jeugdigen dat voldoet aan de beweegnorm stijgt $\geq 5\%$

3

Coördinatie en monitoring

Bij alles wat we gaan doen in het kader van dit LPA Hengelo, zoeken we steeds waar we zoveel mogelijk gezondheidswinst kunnen behalen en waar we zoveel mogelijk gezondheidsverlies kunnen voorkomen. We zullen onze inspanningen de komende jaren daar ook steeds aan toetsen.

Gemeente Hengelo treedt op al regievoerder en budgethouder. Er wordt een projectcoördinator ingezet om de gemeente te ondersteunen.

Voor de monitoring maken we gebruik van de trendonderzoeken van de GGD-Twente, te weten de Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen (2020), Gezondheidsmonitor jeugd (2019, 2020 en 2021) en tenslotte de Gezondheidsmonitor kinderen (2021). Het zijn – zoals gezegd – trendonderzoeken en leveren dus veel informatie op voor beleid(sinput) en –evaluatie.

Grootschalige monitors worden elke 4 jaar herhaald. De eerstvolgende reguliere Volwassenen en Ouderen monitor wordt uitgevoerd in 2024. Daarnaast zal in het najaar van 2022 de Integrale Gezondheidsmonitor COVID-19 worden ingezet met een landelijk vastgestelde onderwerpenlijst en een lokaal gedeelte.

We vragen de GGD-Twente de resultaten van de verschillende monitoren lokaal te duiden. Daarbij zijn in het bijzonder benieuwd naar de cijfers van belang voor de verschillende gezondheidsthemas van het LPA Hengelo.

Binnen het project Kansrijke Start gaan we ook gebruik maken van BIG Data van Kansrijke Start

Kennispunt Twente zal in 2022 met name op procesniveau monitoren op gebied van:

- Betrokken organisaties en interventies;
- Effectieve procedures;
- Efficiëntie procedures;
- Bereikte en beoogde doelgroep;
- Begroting;
- Indicatoren effectonderzoek

4

Samenwerkingspartners

Bijlage 1. Beleidskaders

Deze bijlage gaat dieper in op het bestaande regionale en lokale kader zoals genoemd in paragraaf 1.3.

Regionale kader

Bestuursagenda Publieke gezondheid (2020-2023)

De bestuursagenda 2020-2023 geeft richting aan de ambities van de Twentse gemeenten en GGD Twente op het gebied van Publieke Gezondheid. Deze bestuursagenda schetst een langjarig perspectief over publieke gezondheid in Twente. Gemeenten en GGD maken samen de keuze voor de onderdelen uit dat langjarig programma, die in de komende vier jaar geprioriteerd worden. Want niet alles kan tegelijk.

De ambitie voor 2030 is dat de inwoners van Twente minimaal net zo lang in gezondheid leven als inwoners elders in Nederland.

In deze bestuursagenda worden de volgende indicatoren en de gewenste trendombuiging centraal gezet:

1. Roken sterk verlagen
2. Vaccinatiegraad stabiliseren
3. Eenzaamheid verminderen
4. Overgewicht verminderen
5. Regie over eigen leven vergroten
6. Stress verminderen
7. Problematisch alcoholgebruik verminderen
8. Middelengebruik verminderen³
9. Bewegen bevorderen

Per indicator worden doelstellingen en de aanpak weergegeven. Gezondheidsindicatoren hangen samen en beïnvloeden elkaar. Daar waar percentages gekozen zijn als ambitie, liggen deze percentages in lijn met de gewenste trendombuiging zoals geformuleerd in "Gezonde Toekomst" en met de ambities uit het Nationaal Preventieakkoord.

Integrale samenwerkingsagenda in Twente 2019-2022

Samenwerking tussen zorgverzekeraars, zorgkantoren, gemeenten en provincie is nodig om effectief en efficiënt in te zetten op gezondheid, welzijn en zorg voor onze inwoners. De groep mensen met gezondheidsproblemen en zorgvragers zal groeien door de veranderende bevolkingssamenstelling en toenemende (multi)problematiek. Tevens wordt de Twentse gezondheidszorg geconfronteerd met ernstige tekorten op de arbeidsmarkt, toenemende wachtlijsten, overbelaste mantelzorgers en ernstige financiële tekorten. Om die reden investeren deze partijen samen in preventie en een betere gezondheid van onze inwoners, zodat de zorgvraag niet ontstaat, niet gesteld, of uitgesteld wordt.

Inspanningen moeten leiden tot het vergroten van de gezondheid, welzijn en geluk van Twentse inwoners, het voorkomen van (duurdere) zorg, het verplaatsen van ondersteuning en zorg (dichtbij mensen thuis) en mogelijk vervangen van ondersteuning en zorg (bijvoorbeeld door slimme technologie en innovaties). De samenwerking tussen de 14 Twentse gemeenten, GGD Twente en Menzis zorgverzekeraar en zorgkantoor heeft in het voorjaar van 2019 geleid tot deze integrale samenwerkingsagenda in Twente 2019-2022. Deze samenwerkingsagenda bestaat uit 27 projecten verdeeld over verschillende themalijnen.

Een van de themalijnen binnen deze integrale samenwerkingsagenda in Twente is preventie en gezondheidsbevordering. Het doel van deze themalijn is meer focus aan te brengen op preventie en gezondheidsbevordering om invulling te geven aan het landelijk preventie akkoord, regio-

naal en lokaal. De thema's uit het Nationaal preventieakkoord, de Preventievisie van Menzis en de verschillende speerpunten uit de Bestuursagenda Publieke Gezondheid 2020-2023, zijn de uitgangspunten voor de projecten binnen deze themalijn.

Projecten binnen de themalijn preventie en gezondheidsbevordering richten zich allemaal op leefstijlinterventies. Kort gezegd betekent dit dat inwoners (lichte) problemen en risico's met betrekking tot hun gezondheid ervaren, zoals overgewicht, en deze interventies zich richten op het aanpakken, verminderen dan wel voorkomen van verergering hiervan.

Veelal betreft dit kwetsbare inwoners die daarbij ook andere problemen ervaren, zoals een laag zelfbeeld, sociaal isolement, armoede, schulden, problemen op het werk of school of een psychische problematiek. Dit vraagt om een integrale aanpak en samenwerking tussen de verschillende betrokken partners, zoals huisartsen, leefstijlcoaches, wijkteammedewerkers, buurtsportcoaches, de jeugdgezondheidszorg en fysiotherapeuten en het bedrijfsleven.

Lokale kader

Heroriëntatie Sociaal Domein

Een belangrijk kader voor het LPA Hengelo vormt de notitie Heroriëntatie Sociaal Domein. Deze notitie komt in de plaats van de nota 'Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning (2014)', dat jaren leidend is geweest voor het sociaal beleid van gemeente Hengelo.

In de notitie staat een aantal opgaven centraal. Met deze opgaven maakt Hengelo een aantal scherpe(re) keuzes om met meer focus en sneller toe te werken naar de visie, zo licht mogelijk, zo snel mogelijk en zo dichtbij mogelijk. De opgaven zijn als volgt:

1. Vormgeven integrale toegang.
2. Inzetten op preventie en vroegsignalering.
3. Vormgeven toekomstbestendige voorzieningen.
4. Investeren in zakelijk partnerschap.
5. Grip krijgen en houden op het sociaal domein.

Met dit plan en de opgaven daaruit wordt mede vormgegeven aan de tweede opgave van HSD, namelijk inzetten op preventie en vroegsignalering. Preventie is voorkomen dat er problemen ontstaan door van tevoren in te grijpen. Als we met z'n allen willen dat mensen zo lang mogelijk vitaal en gezond blijven moeten we meer aandacht hebben voor preventie. Gezondheidspreventie begint aan de voorkant, oftewel het is gericht op het voorkomen van vermijdbare gezondheidsverschillen en problematieken.

Meerjarenplan gezondheid Hengelo

Het gezondheidsbeleid is veelomvattend, complex en dynamisch. Aansluitend bij het actuele landelijke en regionale beleid hebben we in het meerjarenplan gezondheid gemeente Hengelo 2019 -2023 een vijftal thema's genoemd, waaraan we met voorrang werken. Deze thema's zijn als volgt:

- Goede en gezonde start
- Vroegtijdige signalering
- Stimuleren gezonde leefstijl
- Meedoen en gezien worden
- Gezonde leefomgeving

Bovengenoemde thema's zijn gekozen op basis van actuele ontwikkelingen, overleg met betrokken partijen en (financiële) kansen die zich voordoen. De thema's vormen ook het kader voor het preventieplan.

Beleidsbegroting Hengelo

Binnen verschillende programma's die genoemd worden in de (concept) beleidsbegroting is de aandacht gericht op een betere gezondheid van inwoners van Hengelo en vormt daarmee ook een belangrijk kader voor dit LPA Hengelo⁶. Het gaat hier in het bijzonder over de programma's *Meedoen en gezien worden* en *Volksgezondheid*.

Meedoen en gezien worden gaat het streven om Hengeloërs meer dingen te laten doen die ze waardevol en zinvol vinden, zodat ze een beter ervaren gezondheid gaan ervaren. Het kunnen meedoen heeft veelal een positieve uitwerking op de eigenwaarde en de eigen gezondheidsbeleving. Het programma *Volksgezondheid* richt zich op de ambitie om roken, overgewicht en overmatig alcoholgebruik te reduceren binnen de kwetsbare doelgroep.

In de programma's staan beleidsindicatoren geformuleerd om de effectiviteit van het beleid te kunnen toetsen.

Sociaal Domein

- Meer inwoners zetten zich in voor de (lokale) samenleving.
- Minder inwoners zijn eenzaam.
- Minder inwoners hebben problematische schulden.
- Meer inwoners maken optimaal gebruik van ons armoedebeleid.
- Meer inwoners met weinig kans op regulier werk hebben een (zo nodig aangepaste) baan.
- Meer inwoners weten de algemene voorzieningen te vinden.
- Minder inwoners zijn aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leef-situatie.
- Inwoners zijn tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente.

Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

- Huishoudens en organisaties verbruiken minder (fossiele en niet-fossiele) energie.
- Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen.
- Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie).
- Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag.
- Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl.
- Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden.

Beleidsbegroting 2022 – 2025

De Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo geeft een beeld van de inkomsten en uitgaven. De beleidsbegroting kent 9 programma's, waaronder het programma sociaal domein en dat van volksgezondheid, milieu en duurzaamheid.

Rapportage "Eenzaamheid is iets om te delen" september 2021

In april 2020 heeft het college uitvoeringsplan "Eenzaamheid is iets om te delen" vastgesteld en gedeeld met de gemeenteraad. In de rapportage wordt verslag gedaan van het verloop van de pilots en de overige ontwikkelingen en initiatieven rond eenzaamheid.

Zoals in het plan "Eenzaamheid is iets om te delen" is beschreven, is er een nauwe relatie met het thema en het overig gemeentelijk beleid in het Sociaal Domein. Voorkomen van eenzaamheid werkt preventief voor andere sociale en fysieke problemen. En een goede gezondheid, een goede dag invulling en dergelijke is weer preventief in het voorkomen van eenzaamheid.

Samen met Wijkkracht is er een regiegroep eenzaamheid ingesteld en een aandachtfunctionaris eenzaamheid bij Wijkkracht aangewezen. Samen met een afvaardiging vanuit de gemeente (zorgloket, communicatie, beleid) wordt vormgegeven aan het initiatief "Wij Samen". Daarbij is er

⁶ In het najaar van dit jaar wordt deze concept beleidsbegroting besproken en definitief gemaakt in deze of gewijzigde vorm.

aandacht voor initiatieven, coördinatie, afstemming en samenwerking rond het thema eenzaamheid. Naast de verdere implementatie en uitvoering van eerder beschreven pilots en initiatieven zal dit ertoe bijdragen dat er nieuwe initiatieven zullen ontstaan.

Lokaal Sport Akkoord 2020-2022

Met het Sportakkoord wil de gemeente Hengelo bereiken dat alle inwoners een leven lang met plezier kunnen sporten en bewegen. Daarbij zet de gemeente sport en bewegen als doel én als middel in voor een vitaal en gezond Hengelo waar iedereen deel kan nemen aan de maatschappelijke waarde van sport en bewegen.

In Hengelo is er gehoor gegeven aan de oproep om te komen tot een lokaal sport- en beweegakkoord. Op 17 oktober 2019 is een startbijeenkomst georganiseerd waar 75 organisaties (o.a. sportaanbieders, zorginstellingen, welzijnsstichtingen, onderwijs en gemeente) aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst hebben deze organisaties samen gewerkt om van het nationale sportakkoord tot een lokale visie op sport en bewegen te komen in de gemeente Hengelo. Het resultaat is een gezamenlijke lokale visie en drie gekozen ambities aangevuld met een beschrijving van de toekomstige organisatie en financiële paragraaf.

Er wordt ingezet op de 3 gestelde ambities met daarbinnen gestelde doelen:

1. Inclusief Sporten

- Verhogen van sport- en beweegdeelname van inwoners in een kwetsbare situatie. Hierbij is speciale aandacht voor eenzaamheid, inwoners met een beperking en armoede;
- Sterke samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders en maatschappelijke partners op het gebied van zorg en welzijn (met daarbij de focus op passend sporten);
- Een passend sport- en beweegaanbod voor alle inwoners;
- Een (digitaal) overzicht van het Hengelose aanbod wat voor alle doelgroepen te vinden is.

2. Vitale Sport -en Beweegaanbieders

- Versterken van sportverenigingen;
- Kennisdeling tussen verenigingen/instellingen/organisaties en het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden;
- Maatschappelijke betrokkenheid verhogen bij sport- en beweegaanbieders;
- Stimuleren van een positief, gezond en veilig sportklimaat.

3. Vaardig in bewegen

- Focus op effectief bewezen beweegprogramma's in het basisonderwijs;
- Jongere kinderen meer laten bewegen;
- Meten van motorische vaardigheid van kinderen;
- Samenwerkingen met onderwijs en kinderopvang (structureel en digitaal sport en beweegprogramma);
- Sporten en bewegen in de openbare ruimte als middel voor een gezonde leefstijl;
- Bewustzijn bij ouders/verzorgers vergroten.

Bijlage 2. Financiële kaders

Uitvoeringsbudget Lokaal Preventie Akkoord Hengelo

VWS heeft middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van lokale preventie akkoorden door gemeenten. Gemeente Hengelo vraagt het uitvoeringsbudget aan om na het sluiten van het akkoord, concrete acties uit te voeren die binnen het akkoord staan beschreven.

Bij toekenning wordt een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld van € 40.000, - op jaarbasis voor de jaren 2022 en 2023.

GIDS gelden

Gezond in de Stad (GIDS) is een stimuleringsprogramma vanuit het ministerie van VWS om gemeenten te helpen bij het versterken van de lokale aanpak van gezondheidsachterstanden.

In 2021 bedroeg de GIDS-uitkering €142.382,-.

De GIDS-regeling stopt in 2022. Recentelijk heeft gemeente Hengelo te horen gekregen dat de regeling verlengd wordt met één jaar tot eind 2022.

Uitvoeringsbudget Lokaal Sport Akkoord

VWS heeft middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van lokale sportakkoorden door gemeenten. Gemeente Hengelo heeft daarvoor een budget toegekend gekregen van €50.000 voor 2021 en €50.000 voor 2022. Vanuit de extra steungelden komt daar in 2021 nog een keer €50.000 bovenop. De financiële impuls geldt als een aanvulling op het uitvoeringsbudget van de lopende lokale Sportakkoorden. Middelen kunnen bijvoorbeeld worden ingezet als activiteitenbudget voor de buurtsportcoaches of ondersteuning van ondertekenaars, zoals sportverenigingen of andere sportaanbieders, van de lokale sportakkoorden. Toevoegend dat ook hier de inzet is om juist in te zetten op gevolgen coronamaatregelen, waarbij gebruikmakend van de lokale afspraken en die verstevigen met dit doel.

Gemeente Hengelo geeft aan de lokale partijen de ruimte om budget aan te vragen om hun activiteiten passend binnen het Lokale Sport Akkoord uit te kunnen voeren in 2021 en 2022.

Bijlage 3. Overzicht acties

		Positieve Gezondheid Slangenbeek!	Supporter van Elkaar	Voel je Goed!	GLI (financieel kwetsbare Hengeloër)	Gezondheids monitor Jeugd	Gezinsplan Kansrijke Start	Gezonde activiteiten ontmoetingsplekken
		<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen routekaart interventies • Koppeling Sport en Sociaal domein • Blauwdruk wijk samenwerkingsmodel • Inzet structurele financiering 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet op borging gezinsaanpak • Aansluiten GLI volwassenen • Aansluiten JOGG 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet op structurele financiering • Koppelen andere leefstijlinterventies 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor voldoende leefstijlcoaches • Verbinden met andere leefstijlinterventies • Inzet op meer GLI's • Verbinden zorg, sport en sociaal domein • Ondersteuning GLI aanbieders • Inzet op voldoende laagdrempelig sportaanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanbevelingen Jeugd oppakken en uitzetten in de wijken • Verbinden aan lopende projecten in de wijken 	<ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie initiatieven rondom gezin • Projecten verbinden zodat versterkend • Komen tot een systematische aanpak breed gezinsplan • Ondersteuning verloskundigenpraktijken • Vergroten deskundigheid verloskundigen en orthopedagogen 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet activiteiten gericht op meer bewegen, gezondere voeding en aanbod voor achterliggende problematiek
Start in wijk	Slangenbeek	○			○	○		
	Hengelose Es		○	○		○		
Start in buurt	Groot Driene Noord				○	○		○
	Klein Driene/de Noork de Nijverheid					○		○
						○	○	○
Betrokken organisaties (● = trekker)	Huisartsenpraktijk Respons	○						
	Driesprong Fysiotherapeuten	○						
	Zorg zonder zorg	●						
	Wijkkracht	○	○	●	○			○
	FC Twente		●					
	Menzis	○		○	○			
	Hengelo Sport				○		○	
	Body Practice				○			○
	Fysiotherapie Groot Driene/ Paramedisch centrum Groot Driene				○			
	Fysiotherapie Kompas				○			
	Diëtistenpraktijk Twente				○		●	
	Expertisecentrum Jonge Kind						○	
	Coalitie Kansrijke Start						○	
	IMH Nederland						○	
	Jeugdgezondheidszorg						○	
	Thoon	○				○		
	Welbions							●
ROC van Twente						●		
Gezonde Leefstijl Company					●			
Gemeente	○	○	○	○	○	○	○	
Financiering	Lokaal Preventie Akkoord	○	○	○	○	○	○	○
	GIDS	○						
	Lokaal Sport Akkoord	○			○	○		○
	Menzis	○			○			○
Ambities 2024	Het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt daalt 5%		○			○	○	
	Aantal volwassenen dat rookt daalt ≥5%	○	○	○	○		○	
	Aantal volwassenen met een lage SES dat rookt daalt ≥14%		○	○	○			
	Alle speelplekken voor jeugdigen zijn rookvrij					○	○	○
	Aantal vrouwen dat rookt tijdens de zwangerschap is <5%. Het aantal vrouwen dat gestopt is met roken, maar na de bevalling weer begint, daalt naar 25%.						○	
	max. 20% van de jeugdigen heeft overgewicht (=gelijk aan 2019)		○			○	○	○
	Aantal volwassenen met overgewicht en een lage SES daalt ≥5%		○	○	○			○
	Aantal volwassenen dat voldoet aan de bewegrichtlijn stijgt ≥5%	○	○	○	○		○	○
	Aantal jeugdigen dat voldoet aan de weegnorm stijgt ≥5%		○			○	○	○
	Aantal zwangere vrouwen dat drinkt <5%						○	
	Aantal volwassenen dat overmatig drinkt daalt ≥5%	○	○	○	○		○	
Aantal jongeren in de vierde klas dat de laatste 4 weken alcohol heeft gedronken daalt ≥12%		○				○		
Pro-gram-malijn	Gezonde Start						○	
	Gezonde Leefomgeving	○	○	○	○	○	○	○
	Gezonde keuzes	○	○	○	○			